

Sygn. akt I C 1058/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Skolimowska

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2018 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa I. K. i P. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od I. K. i P. K. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę (...) (dwa tysiące siedemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 1058/17

UZASADNIENIE

W dniu 10 października 2017 roku I. K. i P. K. skierowali przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. pozew o zasądzenie na ich rzecz solidarnie kwoty 236 051,28 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za czas opóźnienia od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Roszczenie to oparli na twierdzeniu, że umowa kredytu z dnia 21 listopada 2008 roku jest nieważna.

W razie nieuwzględnienia powyższego roszczenia wniesli o zasądzenie na ich rzecz od (...) S.A. w W. solidarnie kwoty 171 126,23 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za czas opóźnienia od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Roszczenie to oparli na twierdzeniu, że umowa kredytu z dnia 21 listopada 2008 roku zawiera niedozwolone klauzule umowne.

Powodowie wniesli także o zasądzenie od pozwanego banku solidarnie na ich rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu I. K. i P. K. podnieśli, że pozwany bank na podstawie § 1 ust. 3, § 1 ust. 3 A i § 10 ust. 4 bank był uprawniony do swobodnego wyboru kryteriów przeliczania wartości udzielonego kredytu i ustalania kursów walut. Treść zapisów w sposób rażąco narusza interesy klientów, kształtując ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Powodowie stwierdzili, że również § 1 ust. 7 A umowy, § 1 ust. 7 B umowy, § 1 ust. 7 C umowy, § 1 ust. 8 umowy, § 3 ust. 1 umowy, § 3 ust. 3 umowy, § 3 ust. 5 umowy, § 3 ust. 6 umowy, § 4 ust. 1 umowy stanowią niedozwolone postanowienia umowne, gdyż na ich podstawie byli zobligowani do zawarcia dodatkowych ubezpieczeń. Ocenili, iż abuzywne były także postanowienia z § 14 ust. 2 umowy i 13 ust. 1 pkt 9, ponieważ są niejasne i skutkują dysproporcją praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta-kredytobiorcy. Bezskuteczność klauzul wymienionych oznacza, że nie wiążą one powodów, a brak jest podstaw by zastąpić bezskuteczne postanowienia innymi regulacjami

(art. 385¹ k.c.). Stwierdzili, że naruszenie równowagi stron jest na tyle daleko idące, że postanowienia umowne są nieważne z punktu widzenia art. 58 § 2 k.c. i przekraczają zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c.).

Dodatkowo oświadczyli, że nie otrzymali od pozwanego regulaminu i taryfy opłat i prowizji bankowych ani jakichkolwiek innych dokumentów stanowiących załączniki do umowy. Podnieśli, że umowa kredytu jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, bowiem nie określa rzeczywistej kwoty i waluty kredytu, sposobu i terminu ustalania kursów walut, obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanej oraz wysokości oprocentowania kredytu i warunków jego zmiany.

Zdaniem powodów umowa jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, ponieważ nie zostali należycie poinformowani o ryzyku kursowym, przez co pomimo zapłaty rat kwota kredytu pozostaje nieodpowiednio wysoka.

Kwotę roszczenia głównego powodowie określili jako sumę zapłaconych przez powodów na rzecz pozwanego banku rat i składek ubezpieczeniowych. Kwotę roszczenia ewentualnego określili jako różnicę pomiędzy sumą rat wpłaconych przez powodów na rzecz pozwanego i sumą rat, jakie powinni zapłacić, gdyby usunąć z umowy klauzule waloryzacyjne, i składek ubezpieczeniowych (pozew – k. 2-25v).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniósł zarzut braku solidarności czynnej po stronie powodów, zaś z ostrożności procesowej podniósł zarzut przedawnienia. Stwierdził, że kredyt waloryzowany CHF był przemyślaną i dobrowolną decyzją powodów, którzy samodzielnie wybrali takie rozwiązanie. Przed podpisaniem umowy bank wyjaśnił powodom mechanizm waloryzacji kredytu i pouczył ich o wszystkich ryzykach związanych z tym produktem. Pozwany zarzucił, że powodowie przez 10 lat nie kwestionowali ważności umowy ani jej poszczególnych zapisów. Wykonywali ją i czerpali korzyści ekonomiczne z tej formy kredytowania. Ocenił, iż postawę powodów należy traktować jako nieuprawnioną próbę uchylecia się od skutków podjętej decyzji finansowej, kiedy przestała ona przynosić oczekiwane korzyści. Podał, że wolą stron umowy była waloryzacja kredytu walutą CHF. Podniósł, że uwzględnienie żądania powodów prowadziłoby do nieuprawnionej, daleko idącej, ingerencji w stosunek umowny oparty na zgodnej woli stron. Pozwany zakwestionował wysokość roszczenia i podał, że to on w pierwszej kolejności wypłacił powodom z tytułu umowy 390 000 złotych. Podkreślił, że przed podpisaniem zobowiązania powodowie zapoznali się ze wszystkimi dokumentami stanowiącymi integralną część umowy. Ustanowienie zabezpieczeń zobowiązania było konieczne, aby powodowie uzyskali kredyt (odpowiedź na pozew – k. 84-112).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. K. i I. B. (obecnie nosząca nazwisko K.) złożyli do (...) Banku S.A. (obecna nazwa (...) S.A.) wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego „(...) w wysokości 390 000 zł, w walucie CHF, z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego.

(...) Banku S.A. przedstawił P. K. i I. B. ofertę kredytu złotowego, jednakże kredytobiorcy wybrali kredyt waloryzowany walutą obcą, bowiem przekonało ich niskie oprocentowanie kredytu waloryzowanego w stosunku do kredytów udzielanych w walucie polskiej bez waloryzacji, co miało przełożenie na niższą miesięczną ratę kapitałowo-odsetkową.

(...) Banku S.A. poinformował przyszłych kredytobiorców o skutkach zmiany kursu waluty i zmiany stopy procentowej, tj. o możliwym wzroście kosztów obsługi zaciągniętego kredytu.

W dniu 14 listopada 2008 roku (...) Bank S.A. wydał na rzecz P. K. i I. B. decyzję o udzieleniu kredytu w kwocie 390 000 złotych, waloryzowanego CHF, na finansowanie zakupu na rynku wtórnym lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ulicy (...) oraz udziału w wysokości 1/54 części we współwłasności działki gruntu nr (...), a także refinansowanie poniesionych nakładów na zakup przedmiotowej nieruchomości. Kredyt miał zostać wypłacony po jego zabezpieczeniu polegającym na: ustanowieniu hipoteki kaucyjnej na zakupionej nieruchomości, ubezpieczeniu

niskiego wkładu własnego kredytu w (...) S.A., ubezpieczeniu spłaty kredytu w (...) S.A. na okres przejściowy do czasu przedłożenia bankowi odpisu księgi wieczystej nieruchomości potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki.

W dniu 21 listopada 2008 roku P. K. i I. B. zawarli z (...) Bankiem S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Na mocy ww. umowy bank udzielił P. K. i I. B. kredytu na finansowanie zakupu na rynku wtórnym lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ulicy (...) oraz udziału w wysokości 1/54 części we współwłasności działki gruntu nr (...), a także refinansowanie poniesionych nakładów na zakup przedmiotowej nieruchomości, w kwocie 390 000 złotych, waloryzowanego CHF (§ 1 ust. 1, 2, 3 umowy). Kredyt ma zostać spłacony w ciągu 480 miesięcy, tj. do 20 grudnia 2048 roku (§ 1 ust. 4 umowy) w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy).

Kredyt oprocentowano według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako stawka bazowa LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego, powiększona o stałą marżę Banku w wysokości 3%. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosiło 5,77% (§ 1 ust. 8 umowy, § 9 ust. 1 i 2 umowy).

P. K. i I. B. zobowiązali się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat sporządzonym w CHF (§ 1 ust. 5, § 10 ust. 1, 2 i 3 umowy).

W umowie uzgodniono, że spłata kredytu nastąpi na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z określonego rachunku bankowego (§ 6 ust. 1 umowy).

W § 10 ust. 4 umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

P. K. i I. B. zobowiązali się do dostarczenia na żądanie banku, lecz nie częściej niż raz na 36 miesięcy aktualnej wyceny nieruchomości, określającej jej wartość rynkową, dokonanej zgodnie z wymogami banku przez rzeczoznawcę zaakceptowanego przez bank lub do pokrycia kosztów sporządzenia takiej wyceny zleconej przez bank (§ 13 ust. 1 pkt 9 umowy).

Postanowiono, że bank może wypowiedzieć umowę w przypadku:

- a) złożenia fałszywych dokumentów, oświadczeń lub danych stanowiących podstawę udzielenia kredytu;
- b) zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego kredytobiorcy;
- c) znacznego obniżenia realnej wartości złożonego zabezpieczenia o ile kredytobiorca nie ustanowi dodatkowego zabezpieczenia kredytu;
- d) zbycia przez kredytobiorcę nieruchomości/ograniczonego prawa rzeczowego, prawa rzeczowego na które został udzielony kredyt;
- e) naruszenia przez kredytobiorcę innych warunków i obowiązków określonych w umowie (§ 14 ust. 2 umowy).

P. K. i I. B. oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptowali. Oświadczyli także, iż są świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptują (§ 29 ust. 1 i 2 umowy).

Kredyt zabezpieczono:

1. hipoteką kaucyjną wpisaną na pierwszym miejscu do kwoty 585 000 złotych ustanowionej na nieruchomości, na którą został udzielony kredyt (§ 3 ust. 1 umowy);
2. ubezpieczeniem niskiego wkładu w (...) S.A. Składka za 36 miesięczny okres ubezpieczenia wynosiła 3,5% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorców a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorców. W przypadku upływu 36 miesięcznego okresu ubezpieczenia nie nastąpiła całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenia kończące okres ubezpieczenia kredytobiorcy zobowiązali się do kontynuacji ubezpieczenia i tym samym opłacenia składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,5% od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie mógł przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu (§ 3 ust. 3 umowy);
3. ubezpieczeniem spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania, operacji chirurgicznej oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby lub nieszczęśliwego wypadku a także wskazaniem przez (...) Bank S.A. jako uprawnionego do otrzymania świadczenia przeznaczonego na zaspokojenie zobowiązań wobec (...) Banku S.A. jako uprawnionego do wysokości sumy ubezpieczenia z tytułu grupowego umowy ubezpieczenia spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania, operacji chirurgicznych, pobytu w szpitalu w wyniku choroby lub nieszczęśliwego wypadku, nieodwołalnego do chwili całkowitej spłaty kredytu (§ 1 ust. 7A i 7D, § 3 ust. 5 umowy);
4. ubezpieczeniem nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych w ramach generalnej umowy ubezpieczenia zawartej pomiędzy (...) S.A. a (...) Bankiem S.A. (§ 1 ust. 7B umowy);
5. ubezpieczeniem pomostowym na okres przejściowy do czasu przedłożenia w banku odpisu księgi wieczystej potwierdzającej prawomocny wpis hipoteki (§ 3 ust. 6, § 1 ust. 8 umowy)

Kredytobiorcy poddali się egzekucji do kwoty: 780 000 złotych (§ 4 ust. 1 umowy).

Kredyt został uruchomiony w grudniu 2008 roku

(umowa kredytu – k. 33-37, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców – k. 114-130v, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) – k. 135-143v, wnioski o kredyt – k. 145-152, symulacja kredytu – k. 154-154v, decyzja kredytowa – k. 156-159, oświadczenie o objęciu ochroną ubezpieczeniową – k. 161, akt notarialny – k. 204-213, wniosek o wypłatę transzy – k. 312, dowód z przesłuchania powódki – k. 427-429, dowód z przesłuchania powoda – k. 421-427).

I. K. i P. K. spłacają kredyt w walucie polskiej (zaświadczenie – k. 43-45v).

W okresie od 4 grudnia 2008 roku do 26 czerwca 2017 roku I. K. i P. K. zapłacili kredytobiorcy:

- a) 780 złotych z tytułu prowizji za ubezpieczenie;
- b) 11 879,98 złotych z tytułu składek na ubezpieczenie PBS;
- c) 8 332,66 złotych z tytułu składek na ubezpieczenie NWW;
- d) 762,30 złotych z tytułu składek na ubezpieczenie na życie;
- e) 2 702,59 złotych z tytułu składek na ubezpieczenie nieruchomości (kopia zaświadczenia – k. 42, potwierdzenia wykonania operacji – k. 46-57).

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego przed otwarciem oddziałów banku na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych R. i B. oraz dodaniu do średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs sprzedaży) lub odjęciu od średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs kupna).

Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na rynku międzybankowym („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. - k. 269-293, zeznania świadka M. D. – płyta CD – k. 404).

Pismem z 26 czerwca 2017 roku I. K. i P. K. złożyli reklamację bankowi, podnosząc, iż w ich opinii umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, jest nieważna. Reklamacja opierała się na twierdzeniu kredytobiorców, że do kredytu nie znajdują zastosowania niedozwolone klauzule indeksacyjne

(...) negatywnie rozpatrzył reklamację. Odmówił kredytobiorcom zwrotu składek na ubezpieczenia jednocześnie zwracając kwotę 458,17 złotych tytułem nadpłaconego oprocentowania za ubezpieczenie pomostowe na okres przejściowy do czasu przedłożenia w banku odpisu księgi wieczystej potwierdzającej prawomocny wpis hipoteki (kopia pisma z 26.06.2017 r. - k. 58-61, kopia pisma z 19.07.2017 r. – k. 62-64, kopia pisma z 5.09.2017 r. – k. 68-69v).

Dowody z dokumentów Sąd uznał za pełnowartościowe, bowiem ich forma i treść nie były kwestionowane przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Zeznania świadka M. D. korespondują z dowodami w postaci dokumentów i były przekonujące.

Zeznania powodów Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w dokumentach zebranych w aktach sprawy. Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów w części, w której zaprzeczali uzyskaniu informacji o ryzyku kursowym związanym z kredytem waloryzowanym walutą obcą, oprocentowaniu kredytu, bowiem z dokumentów, które podpisali wynikają fakty przeciwne. Z tej samej przyczyny Sąd nie uwzględnił twierdzeń pozwanych o nieotrzymaniu regulaminu i taryfy opłat i prowizji bankowych ani jakichkolwiek innych dokumentów stanowiących załączniki do umowy. Zwrócić należy uwagę, że powodowie pomimo oświadczenia o nie doręczeniu załączników do umowy, nadal ją wykonywali.

Sąd postanowił oddalić wnioski powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z przyczyn przedstawionych w dalszej części uzasadnienia.

Sąd pominął materiał w postaci następujących opracowań i pism, w zakresie wyrażanych tam poglądów i opinii:

- a) „Informacja w zakresie skutków projektu ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu i umów pożyczki. Wpływ na instytucje finansowe” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 215-246),
- b) „Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 248-254),
- c) „Tabeli kursowej (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. (k. 269-293v) – w zakresie szerszym, niż opis metodologii sporządzania przez bank własnej tabeli kursowej,
- d) Opinia prawna w sprawie konsekwencji uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych, przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczenia wypłaconego kredytobiorcy kapitału kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu” autorstwa M. K. (k. 297-299v),
- e) Opinii biegłych (k. 175-182 i 183-202),
- f) Białej księgi kredytów frankowych w Polsce” – (...) Banków (...) (płyta CD - k. 310),

– bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c.

Sąd pominął materiał dowodowy w postaci wydruku wyroków sądów powszechnych wraz z uzasadnieniami (k. 256-263v i 301-308v), bowiem orzeczenia nie mają charakteru prejudycjalnego w niniejszej sprawie i nie dotyczą przedmiotowej umowy kredytowej.

Sąd pominął również materiał w postaci tabeli kursowych (k. 38-40, 342-369, płyta CD – k. 310), cen towarów i usług (k. 41), zestawień (k. 70-71v, 72-73), wydruku informacji dla klienta (k. 163-163v), obwieszczenia (k. 265-267), informacji dla klienta (k. 364-364v) – jako niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawą prawną roszczenia jest art. 410 k.c. w zw. z art. 405-409 k.c., a zatem pozew obejmuje roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia. Zgodnie z art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Powodowie stawiają też jako ewentualną podstawę roszczenia zasady odpowiedzialności odszkodowawczej kontraktowej, określone w art. 471 i n. k.c.

W ocenie Sądu powodowie nie wykazali, iżby zawarta przez nich umowa kredytu była nieważna. Powodowie też nie wykazali wysokości roszczenia opartego na zarzucie abuzywności niektórych postanowień umownych, a więc tak świadczenia nienależnego, jak i wysokości szkody, której dochodzą na zasadzie odpowiedzialności ex contractu.

W myśl art. 58 § 1-3 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

W ocenie Sądu brak jest przesłanek uznania umowy kredytu z dnia 21 listopada 2008 roku za sprzeczną z ustawą lub mającą na celu obejścia ustawy. Umowa zawarta przez powodów z (...) Bankiem S.A. jest czynnością prawną, typem umowy uregulowanej w art. 69 Prawa Bankowego z dnia 29 sierpnia 1997 r., zaś umowna waloryzacja zobowiązania wyrażonego w złotych wartością CHF była dopuszczalna w dacie zawarcia umowy w świetle art. 385¹ § 2 k.c.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 Prawa Bankowego w brzmieniu z dnia zawarcia umowy kredytu przez powoda, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,

- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (ust. 2).

Umowa kredytu zawarta przez w dniu 21 listopada 2008 roku określa kwotę i walutę kredytu (390 000 złotych), a także zasady i termin spłaty kredytu (spłata w ciągu 480 miesięcy, tj. do 20 grudnia 2048 roku, poprzez comiesięczną zapłatę kapitału wraz z odsetkami w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie sporządzonym w CHF), i wysokość oprocentowania kredytu a także warunki jego zmiany. Zasady oprocentowania zmiennego ustalone umową spełniają podstawowe kryteria wyznaczone przez art. 69 ust. 2 pkt 5 i art. 76 prawa bankowego; wskazane zostały w § 1 ust 8 umowy oraz § 10 umowy. Powołane zapisy umowne nie kłócą się z elastyczną formułą ww. regulacji ustawowej i są dopuszczalne w świetle zasady swobody umów. Odniesienie się stron w umowie do czynników zewnętrznych, pozaumownych, uzasadniających obniżenie oprocentowania, jest dopuszczalne i nie uzasadnia nieważności ipso iure, szczególnie jeżeli racją takiego rozwiązania umownego jest konieczność dopasowania świadczeń wynikających z umowy do zewnętrznych realiów ekonomicznych, co stanowi o ekonomicznym sensie samej zawartej przez strony umowy kredytu.

W dacie zawarcia między stronami umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądź, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016). W świetle ww. przepisu waloryzacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powodów nie może być uznana za sprzeczną z prawem.

Umowa nie jest również nieważna z uwagi na brak sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Sprzeczność taka musiałaby istnieć w chwili zawierania umowy. Tymczasem jak wskazywali sami powodowie (w szczególności pozwana w trakcie zeznań) w chwili przyznania kredytu zdecydowali się na kredyt waloryzowany frankiem szwajcarskim, ponieważ zadowalającą była dla nich wysokość rat. W początkowym okresie obowiązywania umowy była ona korzystna dla powodów. W chwili zawierania umowy, ten rodzaj kredytu, stanowił dla nich korzystną ofertę rynkową. Bank nadto zapewnił powodom możliwość zapoznania się z warunkami kredytu oraz ryzykiem z nim związanym, i to ostatecznie od P. K. i I. K. zależało zawarcie umowy kredytowej tego rodzaju. Powodowie oświadczyli, iż zdają sobie sprawę z ryzyka kursowego (§ 29 umowy).

W tych okolicznościach nie można przyjąć, iżby umowa kredytowa zawarta przez powodów w dniu 21 listopada 2008 roku była wynikiem zachowania się banku w sposób nielojalny lub nieuczciwy.

Sąd nie znalazł również podstaw by uznać umowę za zawartą w celu obejścia ustawy, zwłaszcza, że umowa ta jest postacią dopuszczalnej modyfikacji typu umowy kredytowej w granicach swobody umów.

Odnośnie żądania zapłaty opartego na twierdzeniu, że umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne, to postanowienie umowne nakazujące spłatę rat kapitałowych wg kursy PLN/CHF ustalonego w tabeli kursowej banku należy uznać za postanowienie abuzywne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. Takie rozwiązanie, jak zastosowane w § 10 ust. 4 przedmiotowej umowy, skutkuje pozbawieniem konsumenta wpływu na sposób ustalania kursu franka szwajcarskiego, wedle którego ma nastąpić spłata raty. Abuzywność postanowienia umownego z § 10 ust. 4 została stwierdzona w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z dnia 27 grudnia 2010 roku, sygn. akt XVII AmC 1531/09, zgodnie z którym zostało uznane za niedozwolone postanowienie wzorca umowy o treści „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. W

myśl art. 479⁽⁴³⁾ k.p.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1634) wyrok ten ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wpis postanowienia wzorca umownego do rejestru nastąpił pod numerem 5743 w dniu 5 maja 2014 r.).

W § 10 ust. 4 umowy zawartej przez powodów postanowiono, że „raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF, z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. Rozbieżność pomiędzy tym postanowieniem a postanowieniem objętym wyrokiem w sprawie o sygn. akt XVII AmC 1531/09 dotyczy słów „oraz raty odsetkowe”, co oznacza, że w zakresie spłaty rat kapitałowo-odsetkowych brzmienie obu klauzul jest tożsame. W ocenie Sądu konieczność respektowania rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK wyklucza w niniejszym postępowaniu ponowną analizę, czy omawiana klauzula zawarta w § 10 ust. 4 umowy z 21 listopada 2008 roku, zawartej z (...) Bankiem S.A. przez P. K. i I. K., stanowi postanowienie abuzywne. Sąd w tej sprawie nie tylko jest związany mocą wyroku wydanego przez SOKiK, lecz nadto podziela argumentację przedstawioną w uzasadnieniu tego orzeczenia, iż „...kwestionowane w pozwie postanowienie umowne daje Bankowi możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie jest możliwe. Znamienne bowiem, że czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej Banku zawiera bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli Banku. W ocenie Sądu, taka regulacja stanowi o naruszeniu przez Bank dobrych obyczajów. Te nakazują bowiem, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia”.

Powodowie zawarli umowę 21 listopada 2008 roku na podstawie wzorca sporządzonego przez pozwany bank, na którego treść nie mieli wpływu. W tych okolicznościach klauzula zawarta w § 10 ust. 4 ww. umowy nie wiąże powodów, są oni jednak związani umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Umowa ta może być wykonywana z pominięciem niedozwolonej klauzuli, bowiem w jej miejsce możliwe jest zastosowanie przepisów o charakterze dyspozytywnym lub zwyczajów na rynku walutowym. Podnieść wszak należy, że zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współzycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

Obecnie obowiązującym przepisem dyspozytywnym jest art. 358 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej.

Przepis ten wszedł jednakże w życie w dniu 24 stycznia 2009 roku, co oznacza, iż nie mieć zastosowania do umowy zawartej przez powodów, skoro abuzywna klauzula zawarta w § 10 ust. 4 umowy nie wiąże powodów od początku, tj. od 21 listopada 2008 roku.

W ocenie Sądu należy w tej sytuacji zastosować przez analogię, obowiązujący w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe. Zgodnie z tym przepisem jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu płatności. Wartość waluty zagranicznej oznacza się podług zwyczajów miejsca płatności. W związku z tym, że art. 41 ust. 2 odnosi się do miejsca płatności, należy przyjąć, że właściwym kursem w Polsce będzie średni kurs waluty ustalany przez NBP (patrz: M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2013).

Alternatywnie należy dopuścić, na zasadzie zwyczaju obowiązującego na rynku walutowym, że spłata w PLN raty wyrażonej w CHF może nastąpić według rynkowego kursu sprzedaży CHF, który to kurs jest możliwy do ustalenia przy powszechnej dostępności danych o kursach oferowanych na rynku.

Powodowie dochodzili również pozwem kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy sumą rat zapłaconych w walucie polskiej i sumą tych rat przy założeniu, że kredyt nie jest waloryzowany walutą obcą. Takie założenie jest sprzeczne z wolą stron umowy. Kluczową cechą przedmiotowej umowy jest waloryzacja kredytu zmieniającą się wartością CHF, w związku z czym bank oparł wysokość oprocentowania kredytu na stawce LIBOR dla CHF, a nie na stawce WIBOR właściwej dla międzybankowego rynku złotowego. Zaoferowany przez powodów dowód z opinii biegłego nie mógł zostać uwzględniony, bowiem powodowie przyjęli założenie, że udzielony im kredyt nie jest waloryzowany CHF. Takie założenie jest sprzeczne z umową kredytu zawartego z pozwanym. Powodowie mogliby dochodzić zapłaty jedynie nadwyżki pomiędzy sumą zapłaconych w PLN rat wyrażonych w CHF przy zastosowaniu kursu z tabeli banku, a sumą rat w złotych wg średniego NBP lub kursu rynkowego. Powodowie jednak wysokości tak określonej kwoty nie wykazali i nie dochodzili.

Nie zasługują na uwzględnienie twierdzenia powodów co do abuzywności postanowień z 13 ust. 1 pkt 9 i § 14 ust. 2 umowy kredytu. Powodowie nie wykazali, w jaki sposób wymienione zapisy miałyby skutkować dysproporcją praw i obowiązków na ich niekorzyść. Postanowienia stanowią zabezpieczenie banku na wypadek zmiany okoliczności rynkowych czy nielojalnego zachowania kredytobiorców. Powodowie nie udowodnili, by w jakikolwiek sposób bank skorzystał na ich szkodę z określonych w umowie uprawnień.

Powodowie zgłosili również zastrzeżenia do umów ubezpieczeń objętych umową kredytu. W ocenie Sądu brak jest przekonujących argumentów dla uznania tych klauzul za abuzywne.

Co do ubezpieczenia niskiego wkładu powodowie zamiast uiścić wkład własny zdecydowali się nie uiszczać tego świadczenia i ubezpieczyć je. Zawieranie umów ubezpieczenia dopuszczają przepisy prawa, w tym art. 805 i n. k.c. Nie można zatem uznać klauzuli NWW za sprzeczną z prawem. Powodowie dążąc do uzyskania kredytu w wysokości 390 tysięcy złotych zgodzili się na pokrycie kilkuletnich kosztów ubezpieczenia, stanowiącej około 8% kredytu. Oceniając sprawę zdroworozsądkowo nie można zatem uznać, iżby to postanowienie umowne było sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy powodów. Dodać trzeba, że skoro wkład własny wniesiony przez powodów stanowiłby zabezpieczenie interesu banku, to nie można uznać za racjonalny argument, że jest niedozwolonym postanowieniem umownym postanowienie regulujące ubezpieczenie, mające chronić interes banku. Ubezpieczenie na życie i ubezpieczenie spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania, operacji oraz pobytu w szpitalu były dobrowolne. Bank nie wymagał ich przy zawarciu umowy. Umowy ubezpieczenia na życie nie uwzględniała umowa kredytu. Powodowie zdecydowali ubezpieczyć się na wypadek konkretnych zdarzeń płacąc przy tym umówioną, nie wygórowaną stawkę. Nie jest także sprzeczne z dobrymi obyczajami ubezpieczenie pomostowe, chroniące materialnie bank do czasu przedłożenia odpisu księgi wieczystej nieruchomości, potwierdzający iż powodowie dopilnowali wpisu zabezpieczenia hipotecznego na rzecz banku. W ocenie Sądu powodowie nie wykazali, by jakakolwiek umowa ubezpieczenia była nieważna lub zawierała klauzule abuzywne, nie pozwalające wykonywać umowy w dalszym okresie.

Reasumując powyższe rozważania stwierdzić trzeba, że brak jest podstaw do ustalenia, iż przedmiotowa umowa jest nieważna nie tylko z powodu braku sprzeczności z prawem, obejścia prawa lub naruszenia zasad współżycia społecznego. Powodowie też nie wykazali, iżby w przypadku zawartej przez niego umowy były abuzywne klauzule ubezpieczeniowe, a także nie wykazali, w jakiej wysokości świadczenie nienależne spełnili spłacając kredyt wg tabeli kursowej banku.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Powodowie przegrali sprawę w całości, jednakże Sąd uznał za sprawiedliwe obciążenie ich kosztami poniesionymi przez pozwanego jedynie w części, tj. w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika (2 717 złotych). Sąd podzielił argument powodów o abuzywności danego postanowienia umownego.

Podnieść też trzeba, że nierówna jest pozycja stron, z których jedna jest konsumentem, a drugą przedsiębiorcą o znacznej pozycji finansowej. Podnieść wreszcie trzeba, że pozwany bank prowadzi szereg podobnych spraw dotyczących zobowiązań waloryzowanych kursem CHF, a zatem nakład pracy na dostosowanie stanowiska pozwanego do realiów konkretnej sprawy nie jest znaczny.